

EDITORIAL

Ara van a pel cant valencià

El passat 13 de maig fallia **Enric Pastor**, "**Pastoret**"; un any abans, el 14 de giner de 2017, havia faltat **Pilar García Comeche**, "**Pilareta**", dos grans referents del cant valencià d'estil nos han deixat en poc de temps. La notícia practicament ha passat desapercebuda per a la societat valenciana. El cant valencià continua sent un gran desconegut. ¿Per qué?

El catalanisme valencià ha entrat allí a on podia trobar algun punt de contacte en **Catalunya**, per precaria que fora la relació. Pront s'introdí en la **Moixaranga**, ja que, per un costat, els "castells" catalans tenen el seu origen en ella i en els algesinencs que emigraren al delta del **Ebre** a ensenyar com conrear l'arros, però sobre tot perquè visualment es fa difícil confondre una torre de **Algemesi** en un castell de **Badalona**, per més que la filosofia siga completament diferent (ball essencialment religiós i creatiu u, concurs atlètic l'atre). Però no pot trobar absolutament cap vinculació del cant d'estil o les albaides en cap tradició musical vocal catalana. Aixina, no es casualitat que **Canal 9** no fera res per la difusió d'esta tradició.

Però a mida que el catalanisme, seguint la seua meticulosa planificació estratègica, ha anat consolidant-se en els espais que ha anat ocupant, ha començat en serio a apuntar cap a uns altres àmbits abans deixats de costat. Ahi estan les falles, que continuen resistint a pesar dels embats, i també el cant valencià.

Totes les ideologies fascistes o totalitàries s'alimenten de la creació de mites. Igual que els alemanys consideraven a **Hitler** el seu guia (führer) infalible o que els russos omplien els carrers en l'imatge de "**papà Stalin**", el catalanisme té en **Joan Fuster** al seu guia i pare, figura totemica intocable. El mateix esquema se repeteix en totes les àrees ocupades, complementant-se el panteo panca en **Sanchis Guarner** —l'historiador i lingüista—, **Enric Valor** —el gramàtic i escriptor (arribaren a postular-lo per al premi Nobel)—, i **Vicent Andrés Estellés** —el poeta—, de manera que resulta difícil pensar en un historiador, gramàtic o poeta que no siga u d'estos, eclipsant en la seua artificial lluentor a tots els demés.

Per a introduir-se en el cant d'estil necessiten trobar també una figura que pujar als altars; o fabricar-la, igual els te. Si hui preguntem pel carrer pel nom d'un cantador valencià, de les poques persones que nos contestaran, la majoria, sense dubte, nomenaran a **Pep Gimeno**, "**Botifarra**". Duen anys contractant-lo en tots els actes del catalanisme i, alla a on detenen el poder, en tots els actes oficials; aci en **València**, i també en Catalunya. Es, en definitiva, el cantador "del regim".

En un article publicat en el blog

www.ventdcabyllia.com, "D'himnes nacionals i la 'Malaguena de Barxeta'" (16/07/16), l'autor, **Vicent Baydal**, fea una reflexió entorn a l'himne oficial de València. Despuix de rebujar l'actual, el **Himne de l'Exposició**, per lo de "ofrenar noves glories a Espanya", i també, sense donar explicacions, la versió de **Alzira**, que canvia esta estrofa, i conclouent que la música de la Moixaranga no complix els requisits necessaris, planteja que una bona opció seria la "Malaguena de Barcheta" —cantada pel "Botifarra", per supost—, que l'última dècada està convertint-se en emblemàtica entre el *panquerio*.

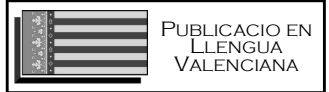
No peguen puntada sense fil. Aprofitant la treballada popularitat del "Botifarra", trauen un himne i, al convertir-lo en el cantador de l'himne, incrementen el renom de l'interpret. Retroalimentació se diu; també: negoci redó.

(La següent reflexió nos la suggerix la lectura de la "Carta abierta a la Opinión Pública Valenciana" del 11/02/18 de la web templersdeburjassot.wordpress.com.)

Era el moment de tirar ma del **Consell Valencià de Cultura**. Tots coneixem com se presta a estafar al poble valencià, posant-lo als peus del catalanisme, fabricant un dictamen sobre la llengua en el que aparentava propondre la creació de la **AVL**, una acadèmia que estava pactada de bestreta. Seguint el mateix guió, el 21 de novembre de 2016 fea un homenage a la "música d'arrel tradicional valenciana" i entregava la **Medalla d'Honor** al "Botifarra" com a representant de la mateixa. Contribuïa aixina a elevar-lo als altars, venent de nou al poble valencià al catalanisme.

Però no es l'homenage ad este cantador lo que molesta. Es la desconsideració que suponen cap a tots els cantadors que a lo llarg de les últimes dècades mantingueren viu el cant d'estil; es l'implícit despreci a "Pilareta", a "Pastoret" i a tants altres que passejaren per València, per **Espanya** i per **Europa** el cant d'estil per pur amor al cant, sense rebre les sucoses remuneracions que el "Botifarra" rep per les seues actuacions; es el deliberat intent de fer d'este una figura única, com si ni abans d'ell, ni ara tampoc, hi haguera ningú que poguera fer-li ombra. Però, ¿a que obedié esta actitud? A que els altres cantaven, i canten, en valencià, en l'autèntica llengua valenciana. Nomes Pep Gimeno decidí trencar en la tradició i posar el cant tradicional valencià al servei del projecte pancatalanista.

Però al final lo que importa es que el cant valencià conta en extraordinaris cantadors i versadors que, per damunt de tanta censura, tants desprecis i tantes males arts, mantindran viva la tradició; i ho faran en llengua valenciana.

LA CITA

L'expressió més autèntica d'un poble està en les seues danses i la seua música. Els cossos mai menten.

Agnes De Mille

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **ARA VAN A PEL CANT VALENCIÀ**
- 2
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- FENT MEMORIA: **LES GERMANIES DE VALÈNCIA (i II)**
- 3
• JOCS TRADICIONALS (XXXVII): **VEU, VEUETA, VEUOTA**
- CRONICA: **PRESENTACIO DE NOVETATS DE SOFTWARE VALENCIÀ**
- CRONICA: **EL NAPOLITA, UNA LLENGUA D'ITALIA**
- RECONeixiMENT: **EL PRESIDENT DEL ROGLE, PREMI LLEALTAT 2018**
- 4
• PASSATEMPS
- RONDALLA: **EL MIG-POLLET**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article té llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, però no de divisió, entre nosatres.

AVIS

Fer fotocopies d'este exemplar per a repartir entre amics i coneguts es la millor forma de col·laborar en nosatres. Ademes, este mes de juny comença l'estiu i farà calor.

¿Qué qué té que vore una cosa en l'atra? Puix que ya posats a dir obvietats, millor les diem per parelles.

ACTIVITATS CULTURALS JUNY DE 2018

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt, 64. 46003 València C.
www.aellva.org

ARACV (Amics de la RACV)
C/ Avellanés, 26. 46003 València C.
secretaria@amics-racv.org

Cardona Vives
C/ En mig, 23-9^a-27^a. 12001 Castello
Tel. i Fax: 964 20 04 68
www.cardonavives.com

Convencio (Convencio Valencianista)
www.convenciovalencianista.org
cvalencianista@gmail.com

GAV (Grup d'Accio Valencianista)
C/ Julià Peña, 3. 46018 València C.
www.gav-valencianistes.com

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/Avellanés 26. 46003 València C.
Tel 963 91 69 65 // www.racv.es

Rogle
Vore quadro a banda en esta pagina.

6 Juny (dimecres) 19:00 h. Seu de la RACV.

CONFERENCIA: Salvador Zaragoza Adriaensens: "Historia de la naranja como fuente de salud y de bienestar"
+Info: **RACV**

8 Juny (divendres) 21:00 h. Rt. "La Hipica". C/ Jaca, 23. València C.

PREMI LLEALTAT 2018

Sopar i entrega del premi a Juli Moreno Moreno.
+Info: **GAV**

9 Juny (dissabte) 14:00h. Restaurant "Celebrity Lledó". C/ Joan Pau II, 33. Castello.

XXI PREMIS FADRI-CARDONA VIVES. Premiats: Mª Jesús Coves i Amics de la RACV

Dinar i entrega de premis. Per a apuntarse: 964 22 35 07, els dies 30 i 31 de maig, i 1, 4, 5 i 6 de juny, de 20 a 22 h.
+Info: **Cardona Vives**

11 Juny (dilluns) 19:15 h. Seu de la RACV.

PRESENTACIO DE LLIBRE: *Historiadors, cronistes i dietaristes valencians*. Arreplega les ponències de les Jornades dels Escriptors de 2017.

En acabant l'acte tindrà lloc la **TERTULIA-TALLER DE PROSA**. Llegiran Antoni Ruiz Negre i Miquel Àngel Gascon.
+Info: **Aellva**

20 Juny (dimecres) 19:00 h. Seu de la RACV.

CONFERENCIA: Javier Domínguez Rodrigo: "La Plaza del Ayuntamiento de la ciudad de Valencia. Su historia"
+Info: **ARACV**

23 Juny (dissabte)

TOTS ELS DIES 9

Excursió a Ontinyent.

Detalls per decidir.

+Info: **Rogle** i **Convencio**

FENT MEMORIA

Les Germanies de València (i II)

COLLABORACIO

Sèt dies després tingué lloc una segona batalla, en **Palma de Gandia**, en la que els agermanats, comandats per **Vicent Peris**, derrotaren a l'exèrcit nobiliari, dirigit pel propi virrei. La batalla supongué una victòria arrasadora dels agermanats i una derrota total del bando nobiliari. Els seus resultats immediats elevaren la moral dels agermanats i passaren a agermanar-se pràcticament tots els pobles de **València** al sud del **Xúquer**. Es va saquejar **Gandia** i batejar a la força a molts moriscs.

En esta situació, la **Junta**

dels Tretze de València ciutat dimití col·lectivament el 30 de juliol, tan sols cinc dies després de la batalla victoriosa. Açò equivalia a una rendició i va deixar a la **Germania** sense direcció unificada.

El virrei, en **Peníscola**, a on havia fugit, disposat a seguir la guerra, sollicità al conestable de **Castella** que entraren tropes castellanes al Regne. Ho varen fer comandades per **Pedro Fajardo, marquès dels Vélez**.

Encara hi hagué una altra batalla campal en **Oriola**, el 30 d'agost del mateix any. Els nobles vanceren i prengueren la ciutat, en pèrdua de dos mil homes del seu exèrcit. Es capturaren molts agermanats, i se'n van sentenciar i executar a quaranta d'ells. El marquès dels Vélez, disposat a donar un escarment als oriolans, someté a la ciutat a un saqueig que durà trenta dies i que cessà quan ja no quedava res que emportar-se.

Ad esta derrota seguí una repressió duríssima, dirigida per donya **Germana de Foix**, nomenada nova virreina. En eixa etapa hi hagué fins a 800 executats: els Tretze de les principals ciutats i els seus familiars i seguidors. Molts agermanats emigraren a uns altres regnes. Hi hagué una altra repressió: l'econòmica. Es confiscaren els bens dels agermanats, s'aplicaren multes personals, empresonant als qui no podien pagar, multes a les ciutats i multes als gremis, el montant de les quals ascendí a un total de dos milions de ducats. Encara hi hagué una tercera

repressió: la cultural. Es va intentar erradicar el sentiment de valencianitat, i s'impogué la llengua castellana com a llengua única oficial; aixina, els documents oficials comencen a escriure's en este idioma. La cort de Germana i el seu marit, **Ferrando d'Aragó, duc de Calàbria**, li-

quidaren la cultura valenciana. Va ser un triomf total de la classe nobiliària sobre la treballadora. **Carles I** abandonarà el projecte d'expansió en el **Mediterràneu** que havien impulsat els reis de València i l'eix econòmic valencià serà

LA PAU DE LES GERMANIES, DE MARCELINO DE UNCETA

substituït pel dels **Països Baixos** i **Alemanya**; mes tart, **Felipe II** apartà completament als valencians del comerç en **Amèrica**. L'expulsió dels moriscs en el segle XVII supongué per al **Regne de València** una pèrdua d'un terç de la població, descens demogràfic del que tardà un segle en repondre's de manera que fins al regnat de **Carlos III** València no recuperà el nivell poblacional que tenia en començar la Germania.

Conclusions

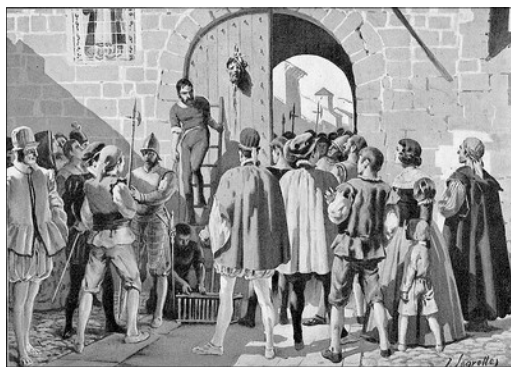
Les Germanies varen ser un moviment social naixcut entre les classes artesanals i burgeses valencianes que pretenien igualar a la societat en un sol grup, abolint els títols nobiliaris i els cavallerescs i batejant als moriscs, als qui consideraven infidels. El fet d'estar organitzats en milícies llegalis i estar armats els feu sentir-se poderosos.

Pergueren la guerra civil que es desencadenà perquè el bando nobiliari contava en cavalleria, arma poderosa en l'època, i contà ademés en recolzaments aliens al Regne, mentres que als agermanats ningú els ajudà.

La repressió exercida contra els agermanats fon espantosa, aplegant a un grau de crueltat i vesània extraordinari, inclús per als paràmetres d'aquells temps.

És necessari conèixer i divulgar esta part de la nostra història, primera revolució social de **Occident**.

Fernando Sastre Olamendi

EL CAP DE VICENT PERIS ES MOSTRAT AL POBLE VALENCIÀ. IL·LUSTRACIO DE JOSEP SEGRELLES

CONTACTA EN
NOSATRES

Apartat de Correus 527 46002 València ciutat
rogleconstantillombart@gmail.com

Veü, veüeta, veüota

Ademes de divertir, i apte per a totes les edats, este joc desenrolla l'intuïcio, l'imitacio, la memoria auditiva i la modificacio vocal.

Se fa un rogle i, en el mig, en els ulls tapats en una bena, està qui paga. Des d'ahi va preguntant a tots: "¿Com parles?" Sense fer soroll, els del rogle se canvien de lloc.

Qui paga, senyala a cegues i pregunta: "¿Qui eres?" Qui estiga davant d'a on senyala respon, dient la veritat pero canviant la veu: "¿Un chic!" (o "Una chica") I continuen les preguntes i respostes:

- ¿Eres roget o bru?
- Roget (diu canviant una atra vegada la veu)
- ¿Eres gros o flac?
- Flac (canviant de nou la veu)

I seguix fent preguntes fins que qui paga descobreix a l'interrogat, passa a ocu-par el seu lloc i el descobert passa al centre i continúa el joc.

CRONICA

COLABORACIO

El napolita, una llengua d'Italia

El passat mes de maig visità Valencia, convidat pel **Institut d'Estudis Valencians**, **Massimiliano Verde**, president de la **Accademmia Napulitana**, institucio que treballa en defensa de la cultura i llengua napolitanes.

El Sr. Verde va impartir dos conferencies, una en el **Centre Aragones** i l'atra en el **Grup d'Accio Valencianista**, en les que explicà al public assistent la situacio de la llengua napolitana i la seua invisibilitat per a l'oficialitat italiana.

El napolita es una llengua que sorgix del llatí parlat, no del classic, que te com a substrat previ l'osc i el grec antic, ya que el sur de la península itàlica formava part de la **Magna Grecia**. Esta llengua evolucionà hasda separar-se completament del llatí i transformar-se en una llengua romanç que ha servit per a expressar la vasta i antiga cultura napolitana. En temps de **Alfons el Magnanim** el napolita alcança caracter de llengua oficial utilisant-se en molts documents de l'epoca. En l'actualitat no te ninguna proteccio llegal, ni s'ensenya en el sistema educatiu public italia, ni te ninguna presencia en l'administracio publica ni en els mijos de comunicacio oficials. Massimiliano Verde ha preparat el primer curs de llengua napolitana i manté un programa de radio que s'emet en este idioma.

Les relacions entre **Napols** i **Valencia** han segut molt intenses en algunes epoques, i especialment durant el regnat alfonsi, rei que passà gran part del seu regnat en Napols i rodejat d'innombrables valencians, entre els que podem destacar personalitats com **Joanot Martorell** o **Huc de Moncada**. Molts mestres ceramistes van viajar en el Magnanim a Napols i en l'actualitat la ceramica ya forma part del patrimoni cultural d'aquelles terres.

La cultura napolitana te vora els tres milenis d'existencia i te algunes fites reconegudes en tot el mon com son la figura teatral del **Puchineli**, l'elaboracio de la "pizza napolitana" –un dels aliments mes coneguts universalment–, o la coneguda "canço napolitana", de la qual l'exponent mes internacional es el tema "O sole mio".

Hem d'agrair a Massimiliano Verde que en tots els llocs en els que reivindica la cultura napolitana parla de la llengua valenciana i de la seua singularitat i independencia. L'any passat va visitar **Brasil** i **Nova York**, i en els dos llocs va parlar de la cultura valenciana.

Ferran Ribes, president del INEV

IMAGE DE LA CONFERENCIA EN EL CENTRE ARAGONES

CRONICA

Presentacio de novetats de Software Valencià

El passat 19 de maig, en la seu de **El Piló de Burjassot**, i organitzat per l'associacio **En Moviment**, tingue lloc la presentacio del renovat aspecte i disseny del portal web www.softwarevalencia.com.

Tomas Miralles, maxim responsable del mateix, explicà còm, per a celebrar el 15 aniversari de la seua posada en marcha, l'havien dotat d'una nova imatge i seccions, ademes d'adaptar-lo per a un millor accés des de *smartphones* i *tablets*. En ell se troben molts programes d'us comu per a poder utilitzar-los en llengua valenciana, aixina com un traductor Castella-Valencià.

Tambe anuncià Miralles la proxima aparicio d'una **app** per a movils que promet ser d'una gran ajuda per a la difusio de la **llengua valenciana**. En el nom de **DiccioVeus - Diccionari de Veus**, una vegada descarregada la app en el movil, apareixen paraules valencianes de forma aleatoria de manera que l'usuari pot pronunciar-les i enviar la gravacio per a confeccionar un archiu sonor que arplegue la pronunciacio de tot el lexic valencià.

Una magnifica iniciativa que, com explicà el seu promotor, preten proporcionar una forma senzilla de colaborar a tots els interessats en la recuperacio de la llengua valenciana.

Felicitem a Software Valencià pel magnific treball realitzat en estos quinze anys i esperem impacients l'aparicio de **DiccioVeus**.

RECONEIXIMENT

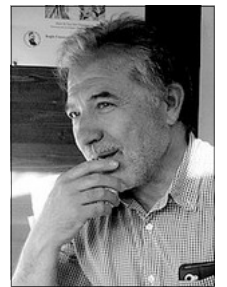
El president del Rogle, premi Llealtat 2018

El president de la nostra associacio, **Juli Moreno**, ha segut distinguit enguany pel **Grup d'Accio Valencianista** en el premi "**Llealtat**".

El guardo, en el que en edicions anteriors s'ha reconegut el treball, l'entrega i la fidelitat a **Valencia**, a la seua cultura i llengua, a distintes personalitats valencianes, ha recaigut en esta ocasio en una persona que ha dedicat gran part de la seua vida a la docencia de la llengua valenciana i tambe a la promocio cultural, participant en molts projectes que han contribuït a donar a conèixer l'especificitat de les manifestacions valencianes mes genuïnes.

El lliurament del premi otorgat pel GAV se realitzarà en el transcurs del sopar que se celebrarà, el proxim dia 8 de juny, en el restaurant de "La Hípica", en Valencia ciutat.

Des del **Rogle Constanti Llombart** compartim este reconeiximent i felicitem al nostre president per haver segut l'elegit en la present edicio.

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart** // Twitter: **@rogleconstanti**
Tots els eixemplars editats fins ara estan, en pdf, en:
www.rogleconstantillombart.com www.pjvalencianista.org
<http://issuu.com/rogleconstantillombart>

El Mig-pollet

En un poble vivia un pollastret a qui, per ser tan chicotet, li dien "Mig-pollet". A pesar de ser tan menut tenia una força sobrehumana: podriem dir magica. Se carregava a les **espales** tot lo que volia, per mes que pesara, i no se cansava **gens**, porque estava enchisat per una fada que li havia donat aquell poder.

—No, no, que te cansaras.
—No me cansare.

El gosset el seguí al principi molt llauger, pero pronte se cansà i Mig-pollet ha de carregar-se'l al coll.

Un dia Mig-pollet va decidir anar a la fira que feen en l'ermita de Sant Jaume, prou llunt del poble a on vivia. No obstant la distancia, Mig-pollet va dir: si es fa de nit pel cami,

em retirare en qualsevol cova o caseta i, al sendema, quan se faça de

Mes avant s'entren un cavall que estava pasturant. L'animalet li diu al pollet:

—¿Mig-pollet, a on vas?
—A missa Sant **Jac**—, respongue.
—¿Vols que vaja yo tambe?—, diu el cavall.
—No, no, que te cansaras.
—No me cansare.

Mig-pollet accedix a que el cavall l'acompanye, pero arriba un moment en que el cavall ya no pot mes i exclama:

—Mig-pollet, yo me canse.
—¿Veus com t'ho dia yo? Puja dalt del meu collet.

dia, continuare el meu cami.

A l'eixir del poble s'encontrà un gatet prenent el sol, que li va preguntar:

—¿Mig-pollet, a on vas?
—A missa Sant **Jac**, respongue Mig-pollet.
—¿Vols que vaja yo tambe?
—No, no, que te cansaras.
—No me cansare.

Mig-pollet va consentir que el gatet l'acompanyara. Pero al cap d'un temps el gatet s'havia cansat i va dir:

—Mig-pollet, yo em canse.
—¿Veus com t'ho dia yo? Puja dalt del meu collet.

Arriben un poc mes avant i veuen un gosset **ajopit** a la vora del cami, que li preguntà:

—¿Mig-pollet, a on vas?
—A missa Sant **Jac**.
—¿Vols que vaja yo tambe?

Caminant, caminant, topeten en un bou que havia fugit del corral. El bou pregunta:

—¿Mig-pollet a on vas?
—A missa Sant **Jac**.
—¿Vols que vaja yo tambe?
—No, no, que te cansaras.

El bou diu que no se cansarà, pero se cansa, i Mig-pollet ha de carregar-se'l al coll.

Encara que Mig-pollet tenia molta força i no es cansava mai, l'ermitori

estava llunt; anaven a poc a poc i se'ls va fer de nit pel cami. Per sort van vore una caseta, al pareixer abandonada, i

alli se dirigiren per a passar la nit a cobert i continuar la peregrinacio el dia següent.

Com la casa estava tancada, el gat va entrar per un forat i obrí la porta per dins.

Entraren tots en la caseta i se situaren: el gat, en la **llar**; el gosset, darrere de la porta; el cavall, en el pesebre; el bou, solt en el corral; i el pollet vigilant per tota la casa.

A miya nit venen els lladres, que eren els amos de la caseta, i, nomes entrar, el gos els mampren a mossos. Veuen els ulls del gat i, pensant que eren **brases** del foc, que havien quedat a l'apagar-lo, intenten encendre un misto en els ulls del gat. Este arremet contra ells

arrapant-los sense compassio. Fugint del gat i del gos, els lladres intenten tancar-se en el corral. El cavall i el bou, que els senten, els mamprenen: el cavall, a **coces**, i el bou, a **banyades**. A tot això, el pollet no parava en les picotades, i el gat i el

gos continuaven atacant als lladres arrapant-los i mossegant-los. Pero el que donà la solucio difinitiva fon el bou, que en quatre topades tirà als lladres al carrer per damunt de la tapia.

Aixina puix, aquella nit se feren amos de la caseta Mig-pollet, el gat, el gosset, el cavall i el bou.

J. M^a. Guinot i Galàn
Rondalles de la meua terra, Real Acadèmia de Cultura Valenciana, Valencia, 1995

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)
Ajopit, de **ajopir/ arropir/ acorrufarse/ encollir-se**: Plegar totes les parts del cos sobre si mateix per a cabre per un lloc reduït o protegir-se del fret, la pluja, la neu...
Banyades: Colps i feridas que es produïxen en una banya.
Brases/ tions/ carbons: Se diu de les cendres candents que queden quan s'ha

cremat llenya o un atre material.
Coces/ guitzes/ patades: Sacsades violentes de les cames de darrere d'un animal per a colpejar. / Colps rebuts per estes sacsades.
Espales/ esquena/ llom: Part posterior del cos huma, concretament la part alta de l'esquena o part de darrere dels muscles. En alguns llocs, per extensio, es sinonim d'esquena.

Gens: Ninguna cantitat, força, entusiasme, ganes, fam, etc. (en frases negatives). Un poc (en frases interrogatives i condicionals).
Jac: Jaume.
Llar/ foc/ chimenera/ chumenera: Lloc de la casa a on se fa el foc per a calfar-se o per a cuinar.